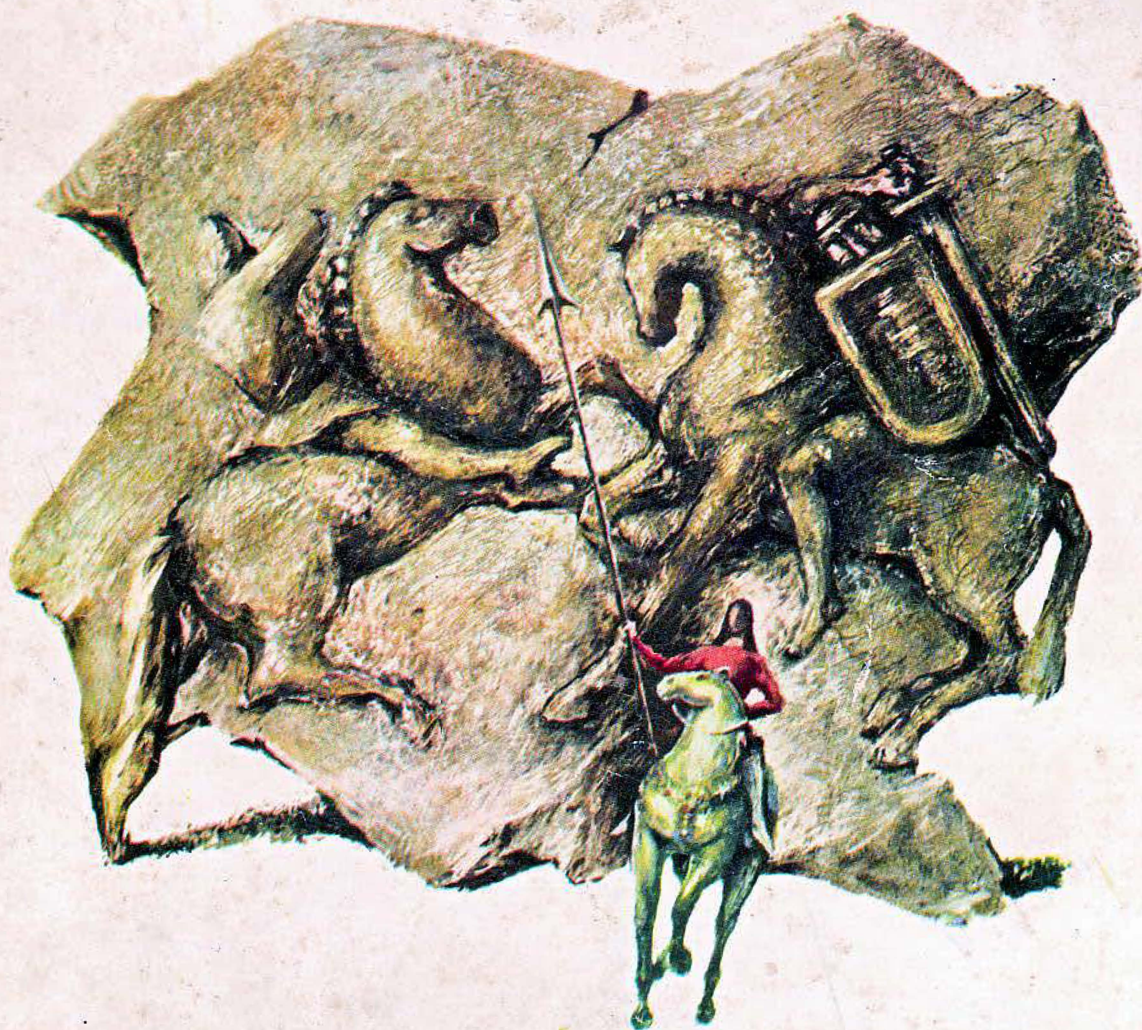
TIBERIU UTAN

TREI LEGENDE ROMÂNE

EDITURA ION CREANGĂ

POVESTEA
CERBULUI MINUNAT

De mult și departe,
departe nu prea foarte,
în codrii Maramureșului

viteaz împărat
cum n-a fost altul
să-i semene —
mîndru palat
și-a durat
numai din stîncă
și din cremene.

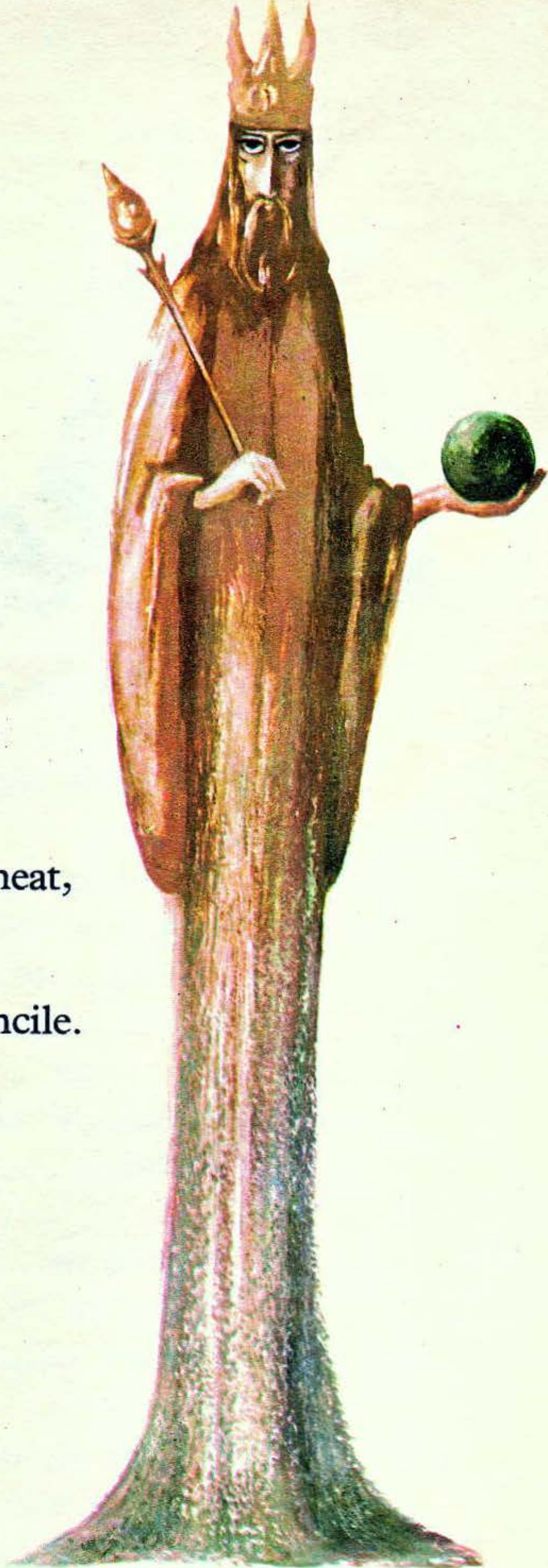
Numai de vulturi rotat,
numai în cîntec păstrat,
mîndru palat
și cetate
pentru orașele
și satele toate
de pe Mara și Iza,

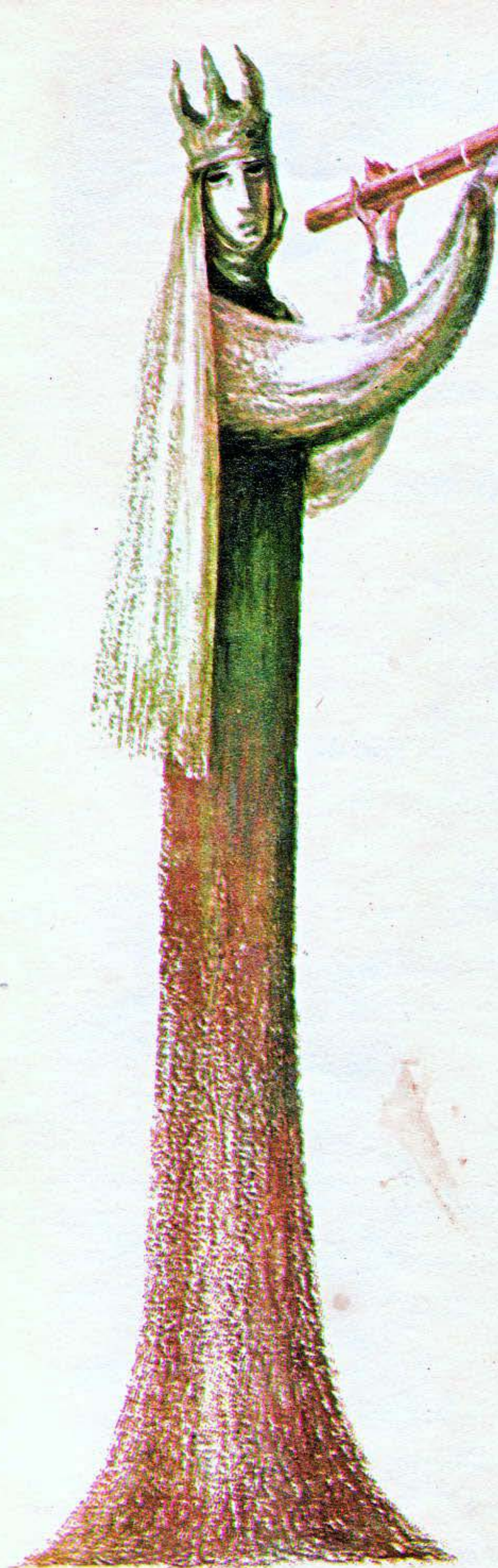
de pe Vișeie,
apărare pieptișe să steie
năvălitorului,
scut țării
și poporului,

să apere
codrii de tisă,
luncile,
străvechile mînăstiri,
căprioarele,
cerbii,
ieruncile.

Pe acel viteaz împărat
nimenea nu l-a îngenuncheat,
apa și focul,
săgeata și omul
îi ascultau din drag poruncile.

Tulnicăreasa
gingașa,
frumoasa,
era chiar împărăteasa.
Cînd zărea focuri
pe dealuri
din locuri în locuri
tulnicul
la gură îl ducea
și așa cînta:

«Trilu-li-lu-li-lu,
grilu-li-lu-li-lu,
cine-i viu în țară
din munți să coboară
din văi să răsară
cu lănci și topoară
că vrăjmași vin iară.
Ciobanii-au legat,
oile-au furat,
pruncii i-au luat
casele ne ard».

Atîta ajungea.
Pădurile
oameni se făceau,
oamenii ca stejari privegheau
și peste Prislop,
prin vîlcea,
nici pitulicea nu mai trecea.

Copii,
povestea ce vi-o spun,
am auzit-o de la un bun,
el a auzit-o de la un străbun,
și uite așa
din tată în fiu,
din moș
în strămoș
din bun în străbun,

să ţineţi minte, copii,
povestea aceasta
nu se sfîrşeşte în veşnicii.

Cînd chema-tulnicăreasa
împărăteasa
băteau toate clopotele
şi toaca
iar vrăjmăşimea
fugea, buimaca.

Numai copilul de împărat
toată ziua umbla la vînat,
toată seara
se ţinea de cîntat.

Era voinic
precum tătînele,
deşi încă mic,
îl ştiau stînele,
îl cunoşteau băciţele
şi bacii,
aşijderea
bogaţii
şi săracii.

Lupii şi urşii
îl fereau cu teamă.

Cum îi auzeau
cornul și cîinii
o luau la goană.

Astfel de copii
să tot crești,
avînd cu ce
să te mîndrești!

Unde îl vedea pe copil —
soldatul
simțea la luptă
lîngă el
chiar împăratul
și strivea
păgînele puhoaie
subt ploaie
de săgeți
și de pietroaie.

Copilul de împărat
numai atîta zicea:
«No' hai!»
și munții se răsturnau
peste nogai.

Aprig și cuminte
era acel prunc de împărat
cu fire de oștean
neînfricat.

Dragii mei,
în viață poveștile
sunt și vesele
și mai puțin vesele.

Cine vi le spune
are gînduri bune.

Iată ce s-a întîmplat
cu copilul de împărat:

Umblînd zile și săptămîni
la vînătoare
a doborît
capre sălbatice,
prădalnici lupi,
alte fiare
și multe, foarte multe,
zburătoare.

Lăsa
din cîteva săgeți
răpuse
turme de mistreți.

Pînă-ntr-o zi...

Bătînd păduri și ierbi
zări într-o poiană
o turmă de dalbi cerbi.

Copilu-ntinse arcul...

Nimeri...

Un glas ca din adînc
se auzi:

«Tu ești
copilul împăratului,
eu —
cerbilor li-s împărat.
Viteaz ești.
Știu că nu te temi
Lacom, tu fiul
mi l-ai săgetat,
iar pentru asta —
te blestem!

Să te preschimbi și tu
în cerb,
să fii gonit
de vînător
cătînd
o pajiște de ierbi.

Să stai
în umbra
pomului
păstrîndu-ți
glasul
omului!

Să nu te-amesteci
cu ai mei,
străin ne fii,
de vrei nu vrei.

Să te alinte
în colind
copii
cu glasul
de argint.

Cînd acasă
ai să vrei
să te-ntorci
cu chip cerbesc,
hăituit
să fii de-ai tăi,
cei din neamul omenesc.

Mama, tatăl tău
să-ți poarte
dorul
și, ajunși cărunți,
jalea-și poarte
pîn' la moarte,
cum mi-o port și eu
prin munți.

Oamenii să nu-nțeleagă
cînd vei rîde
ori vei plînge,

doar din cîntu-ți
să aleagă
cerbii mei
că ai alt sînge
și să nu te ocrotească
seminția mea cerbească
ce-ai lovit-o
pe nedrept
săgetîndu-o
în piept!»

Și copilul de-mpărat
în cerb mi s-a preschimbat.

Purta semne-mpărătești
în coarnele lui cerbești,

aur alb
și diamant
și perle
de împărat.

Vînători
s-au adunat
să doboare
Cerbul Minunat.

Prin păduri
se auzea glasul lui:
«Eu nu-s cerb,
sunt fiul împăratului!»

Lăcomindu-se,
ca oarecîndva el,
împăratul mititel, —
vînătorii nu-i dădeau crezare
ci își vedeau de vînătoare
prigonindu-l și mai tare.
Mi-l goneau,
mi-l hăituiau...

Împăratul
cu a sa împărăteasă
n-au mai știut
de casă și de masă.
Anii grei i-au nins
și-amîndoi s-au stins.

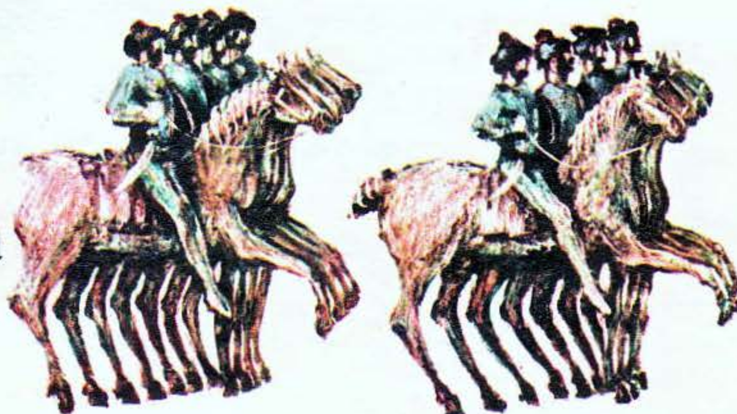
Într-un zori de zi
ascuns subt o stîncă
Cerbul Minunat
cînd mi se trezi
măre, ce zări?

Într-o dungă
de luncă,
furiș,
ca tîlharii,
șiruri lungi —
tătarii!

Nu mai era tulnicăreasa
Măicuța sa
împărăteasa.

Dormeau încă stînele.
Băcițele. Bacii.
Cîinele.

Brazii și paltinii
visau
și nemica
nu presimțeau.

Pe cele dealuri
pîndarii
dormeau:

Nu zăriseră tătarii,
să aprindă focuri
din locuri în locuri.

Dormea și clopotul și toaca.
Prin foc și sabie
urma să fie
trecută
țara, săraca.

Atunci —

Cerbul Minunat
peste țară a strigat
ca din tulnic
de-mpărat:

«Tri-lu-li-lu-li-lu,
gri-lu-li-lu-li-lu,
cine-i viu în țară
din munți să coboară
din văi să răsară
cu lănci și topoară:
vin dușmanii iară,
ciobanii-au legat,
oile-au furat,
pruncii i-au luat,
satele ne ard».

Și cu fruntea lui
fiul de-mpărat
trunchi și bolovani
mi i-a aruncat.

S-au speriat tîlharii,
au fugit tătarii.
Înapoi au dat.

Cine ajuta
Cerbul Minunat?
Turma cerbilor
cu-al lor împărat!

«Fii pe veci iertat,
tînăr împărat.

Eu te-am blestemat,
eu te-am dezlegat.

Dați-i arcul, lui,
împăratului.

El să săgeteze
și să ne vegheze;
cerbii să răstoarne
peste vrăjmășime
stîncile, în coarne!»

Codrii se treziră,
oștenii veniră,

clopote sunară,
și întreaga țară,
ca un singur om,
lîngă tînăr domn
ales împărat
alături au stat.

Zburau din păduri
pietre și securi,
ca pentru mistreți —
ploaia de săgeți

că năvălitorul
și-a gonit cioporul
și sute de ani
n-a mai cutezat

vrăjmășeasca hoardă
satele să ardă,

să încerce valea
unde împăratul
Cerbul Minunat
— cum se povestește —

și azi mai trăiește.

2 ianuarie 1978

FĂT-FRUMOS
ȘI
STEJARII

Cît să fie?
poate-o mie,
poate zece mii
de ani
cînd o hoardă
de dușmani
ne-a dat iama
pe moșie
și-a adus
din nou urgie:

Năvăleau
strunindu-și caii,
ca lăcustele,
nogaii.

În estimp,
Fata Pădurii,
hîdă,
lacomă
și rea,
și mai tare
asmuțea
peste biata țară
furii.
Pentru ce?
Doar ea știa.

Făt-Frumos
umbla pribeag,
să găsească
ce-avea drag,
s-o aducă iar
acasă
la părinți
pe-a sa mireasă,
pe Ileana Cosînzeana.
Nu știa
că-n focul urii-n
lebădă o preschimbase
pe frumoasa-ntre frumoase...

Pizmătareța,
vicleana,
sluta Fată a Pădurii
ură neagră le purta
— neagră
ca inima sa —
că nicicum nu izbutea
să-nvrăjbească,
să despartă
tinerii
uniți de soartă,
mirele
de-a sa mireasă
bună,
gingașă,
duioasă.

Mulți voinici
Fata Pădurii
mai ademenise-n codru
ucigîndu-i.
N-a fost modru
să-l prindă
pe Făt-Frumos
care de mult
știre-i dase

c-o să-i frîngă
cele oase
trecînd-o
prin meliță
pe cumplita
leliță.

*
* *

Prin paloș
treceau barbarii
femeile
și plugarii,
nu-i crutau
nici pe copii,
lăsînd vetrele
pustii.
Pîrjoleau
grînele-n spic,
nelăsînd pe cîmp
nimic.

Oastea-n grabă
se strîngea,
pe nogai
de-i înfrunta,
ci vrăjmășimea
era
cîtă frunza
și iarba!

Românimea
piept ținea
și pe Făt-Frumos
striga
să lase
potecile,
să-și încingă
armele
și să sfarme
hoardele.

*

* *

Năvăleau nogaii,
pintenîndu-și caii,
cai
nepotcoviți,

abia îmblînziți,
neînșeuați,
abia-ncălecați,
cai pentru năvală,
fără de zăbală:

Călăreți bărboși,
în cumplita goană,
doar cu mîna stîngă
îi țineau de coamă,-n
dreapta —
iuți securi;

părea c-o să treacă
mîndrele păduri
sub copite, dacă
ar mai îndrăzni
să se-mpotrivească
Maica noastră Țară,
Vatra Românească.

Pe șesul întins
părea c-ar fi nins
straie ostășești,
straie românești
albe și-nflorate
cum se văd prin sate.

Vrăjmași
mii și mii
zăceau
prin cîmpii
dar în urma lor
ca lăcustele
alți năvălitori
tot cu miile
și cu sutele
veneau în ciopor.

Jale-i, Maică Țară, —
cei ce te-apărară
au dat
atît sînge
că nu-i cine-a-i
plînge.

Doar tu, sfîntă Mamă,
fă-ți din munți
năframă,
ochii să ți-i ștergi
după-acești viteji.

Nu-s atîtea gropi
fiii să-ți îngropi
sub albe zăpezi,
sub grînele verzi.
Dar să-i priveghezi:

Spre mărirea Ta,
ei vor învia!

* *
*

era
Făt-Frumos!
Tînăr,
neînfrînt,
pîlcuri de bărboşi
culca la pămînt,
singur
între mii
de vrăjmaşi hirsuţi
de-o lume temuţi.
Nici gînd de-a fugire
ci gînd de jertfire
pentru Maica sa,
pentru ţara sa!

Văzînd că răzbesc
de-l învăluiesc
cetele de lotrii, —
se trase-nspre codrii.

Atunci
grăi rar
un bătrîn
stejar:

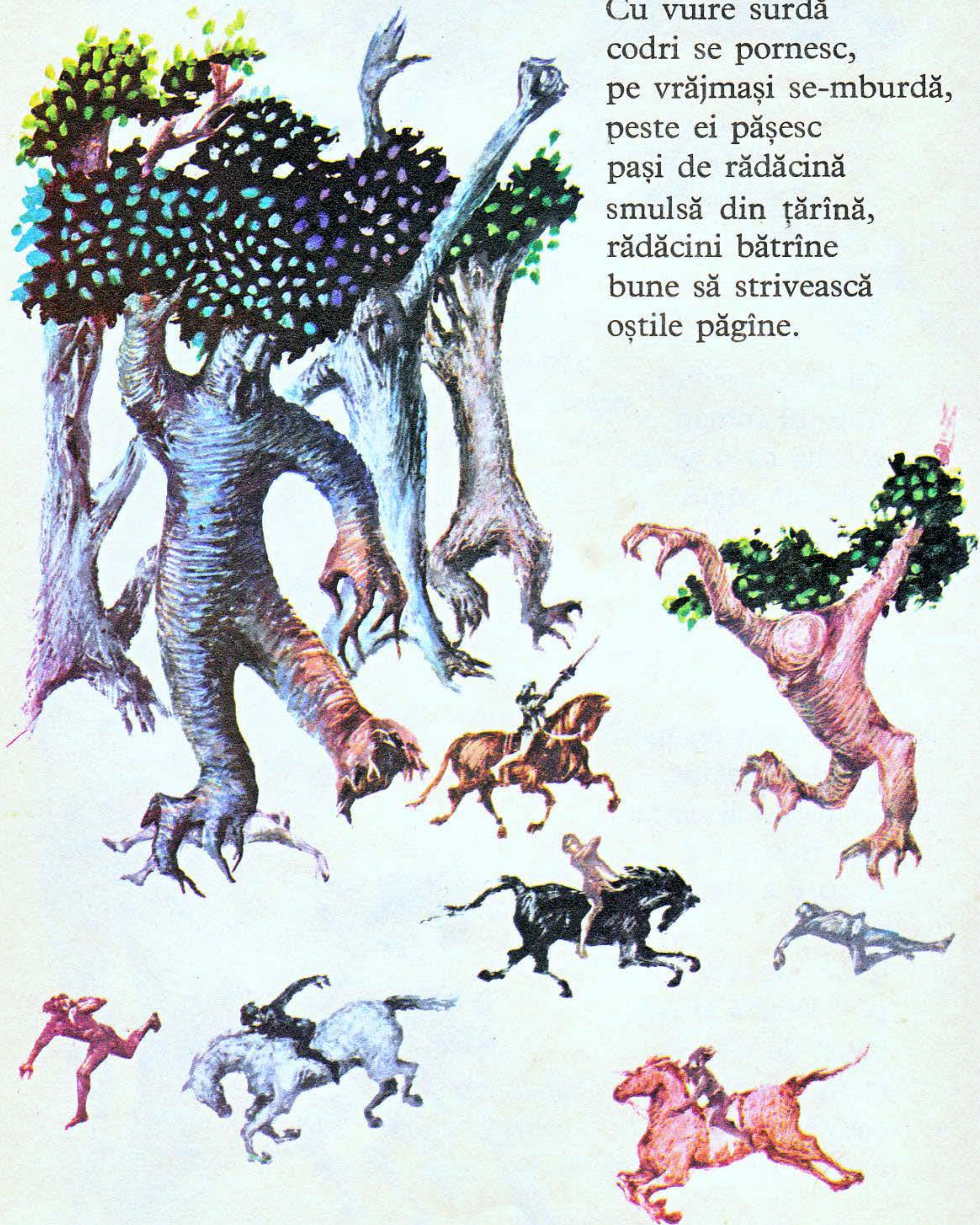
«Măre,
Făt-Frumos,
ţi-om fi de folos.
Tu ne-ai ocrotit
şi tu ne-ai doinit.

Ultimul voinic,
ultimul român
ce tăia ca-n spic
puhoiul păgîn
cu paloș călit
în sînge de fiară
— cît s-a războit
pentru sfînta-i țară —

Noi te-am legănat,
tu ne-ai apărat,
tot tu ne-ai cîntat
din frunză de fag,
că ți-i codrul drag.

Ține lupta-n toi
pîn' venim și noi,
codri de stejari,
frații seculari,
codrii de goruni
oșteni din străbuni!»

Cu vuire surdă
codri se pornesc,
pe vrăjmași se-mburdă,
peste ei pășesc
pași de rădăcină
smulsă din țărînă,
rădăcini bătrîne
bune să strivească
oștile păgîne.

În încăierare,
Făt-Frumos călare
n-avea stîmpărare,
ci, fără cruțare,
lovea tot mai tare.

Ce scăpau stejarii
nu scăpa voinicul,
și din toți barbarii
s-a ales nimicul!

*
*   *

Printre flori de nufăr —
lebăda crăiasă
albă cum îi neaua
părea mai frumoasă!
Parcă pietre scumpe
din cerești paftale
cineva, pe unde,
i-așternu în cale.
Ca negre mărgele-n
șir chihlimbariu
creșteau porumbrele
pe malul pustiu.
N-ajungea acolo
nici o ființă vie
măcar să-i cunoască
aspra sihăstrie.
Peste țărmi, aluni și
sălcii plîngătoare
îi dădeau hodină,
umbră și răcoare.

Lebăda frumoasă
aici avea casă.
Nimeni nu-i s-o vadă
din culmea stîncoasă —

numai mîndrul soare,
luna călătoare,
steaua căzătoare.

Lopăta pe lacul
ce înțelegea
că inima-i grea
jalnic sîngera.

Nufărul, săracul,
mi se-mpurpura.

De atunci — spun moșii —
a rămas pe lume
singurat anume — un
lac cu nuferi roșii.

*
* *

După bătălie
Făt-Frumos, mîhnit,
în grea pribegie
iarăși a pornit.

Unde?
Nu se știe.

Dar din ram în ram,
îl știa pădurea
ce din neam în neam
n-a văzut securea
cea păgubitoare
pusă să omoare
codrii carpatini
la stăpîni străini.

Au aflat stejarii
jalea-i
cît de mare-i
și lui Făt-Frumos
i-au spus cu folos:

«Pe Fata Pădurii
ce-a ajutat furii
ți-o vom da îndată.

Ea știe Ileana
unde-i ferecată,
poate — fermecată,
mîndra ta mireasă,
să o duci acasă».

Au prins a vui
arbori, mii și mii,
paseri a țipa,
șerpi a sîsîi,
fiare-a o goni,
că Fata Pădurii
mi se speria
și se arăta
și îngenunchea,
rugînd de iertare
și dînd dezlegare
Lebedei — Ilene,
mîndrei Cosînzene.

Și cu Făt-Frumos
au pornit voios,
cu pași de iubire
și gînd de nuntire.

Iar la nunta lor
s-a strîns mult popor.
Le-am cîntat și eu
din fluierul meu.
Din tilinca mea
le-am urat așa:

Sorcova,
vesela,
să trăiți,
să-mbătrîniți,
ca merii,
ca perii,
în mijlocul
verii,
ca un fir
de trandafir,
tare ca fierul
iute ca oțelul,
tare ca piatra
iute ca săgeata

La Anul
și la Mulți Ani,
în pace,
fără dușmani!

Predeal
ianuarie 1978

PASĂREA ALBASTRĂ

Dintr-o mînă de olar
a ieșit un lucru rar,
ba, mai mult
și de necrezut,
a ieșit
un lucru nemaipomenit
și ne-mai-văzut:

S-a ivit
o pasăre albastră,
măiestrită
și, în felul ei,
sihastră.

N-a-mprumutat
culoarea focului,
jucăușului,
neadormitului,

ci culoarea sinilie,
a înaltului,
a norocului,
a zariștei
și nesfîrșitului.

Din mîinile olarului
a țîșnit
nu în culoarea jarului
ci în neschimbătoarea
culoare
a tăriilor
cerului
curat
cum este clipa adevărului!

Uite așa,
din apă,
foc
și lut
au crescut,
s-au născut
și pomul
și omul —
amîndoi

ținînd pe brațe
ori pe crengi,
pe fiecare deget,
pe fiecare ram,
aidoma
ca în povestea noastră,
printre atîtea
zburătoare
și
cîte-o pasăre albastră.

Să nu te lungim,
poveste,
că înainte
mult mai este.

Olarul pasărea-și privea
și mult se minuna
de ea.

«Hai, surioară,
dacă poți —
zboară»!

«Meștere
colimeștere,
— pasărea
îi răspundea —
mai am olecuță
a creștere.

Ai și dumneata
răbdare
pînă m-oi face
și eu mare.
Pînă atunci,
dă-mi căldură
din mîini
și din gură,
apropie-mă,
din cînd în cînd,
de pămînt,
să nu uit
în veacul veacului
cine m-a născut,
cine sînt.
Ține-mă
lîngă inimă,
la piept,

iar, cînd va fi să zbor,
uită-te
încotro mă îndrept»!

Zis și făcut.
Meșterului olar
una ca asta
i se întîmplase
rar,

foarte rar,
ba
— să nu mint —
chiar niciodată
nu îi ieșise din mîini
o pasăre
atîta de ciudată.

Aștepta răbdător.
Pasărea albastră
întindea aripioare
tot mai doritoare
de înălțare,
de zbor.

Cum desfăcea
aripioarele,
se destuneca
soarele.

Cu cît îi creșteau
aripele,
se prefăceau
în zile
clipele.

Cum prinse
a se voinici,
se preschimbau
zilele-n veșnicii.

«Olarule,
tată,
— glăsui
pasărea minunată
într-o zi —
te rog
mă iartă
că n-am să te pot
răsplăti
îndeajuns
niciodată.

Primește,
rogu-te foarte,
tu
și întreaga ta
țară
tinerețea
fără bătrînețe,
și viață
fără de moarte.

Este destul de puțin
față de marele chin
din care m-ai scos:

prea îmi era
pămîntul
obidit
de străini
și prea mă călcau
nemilos,
dureros

Atît
mi-i răsplata.
Ci iată-mă,
gata
de zborul
cel mare».

Ca fulgerul
pasărea
prinse să zboare
de-a dreptul
în Soare
și de-acolo
înapoi,
acasă
la noi.

În fiecare pană
aducînd
cîte o rază,
în fiecare fulg
scoborînd
cîte o rază.

Subt aripile
ei albastre,
ocrotitor,
ținea
meleagurile noastre.

Cînd seceta
ne săgeta,
pe umeri
nori
ea aducea,

că peste pajiște
ploua
și peste Caraiman
ningea,

iar grînele
și porumbiștea
uitau
și setea
și restriștea.

Copii, cînd seara
în fereastră
bate cireșul
înflorit,
voi
să deschideți
negreșit:
poate că-i
Pasărea Albastră.

Necontenit
i-i dat
să zboare
dinspre pămîntul nostru
către Soare,
dinspre pămîntul nostru
către Lună,
și-i pretutindeni
ca o zînă bună!

Cînd o-ntîlniți
dați-i binețe:
ea-i tinerețea
fără bătrînețe,
ea dete țării
zbor înalt,
departe,
neamului nostru
viața
în nemoarte!

E-atîta frumusețe-n
primăvară!
Privirile
rotindu-mi
peste țară,
uitai de noaptea
strînsă-n călimară
și mă gătii
de alte drumeții.

Dar cine-mi bate
în fereastră?

Copii!
E Pasărea Albastră.

8 – 17 martie 1978

